

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת שופטים

אור

העושה דין למטה ניצול מדין למעלה:

דברים פרשת שופטים פרק טז (יה) שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן-לָךְ בְּכָל-שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יִקְרָא אֶל־הַיָּהוּדִים נֹתֵן לָךְ לְשֹׁטְטֶיךָ וְשֹׁפְטֵי אֶת־הָעָם מִשְׁפַּט־צֶדֶק:

שאלות:

א) והקשו המפרשים שתיבת לך מיותרת והסרת משמעות כי הציווי לכלל ישראל שיתן שופטים ושוטרים ומהו לך? ב) ועוד שאין הלשון תואם להמשך כי מתחיל בלשון יחיד "תתן לך בכל שעריך" וממשיך בלשון רבים "ושפטו" וא"כ היה לו לומר תתנו לכם בכל שעריכם?

רמז המהרה"ו והשל"ה לשערי הגוף:

כתב רבי חיים ויטל זצ"ל 1. שהתורה רומזת לשבעה שערים שבראש האדם והם העינים האוזניים האף והפה שעל כל שערי צריך לשמור מכל משמר שלא יכשל בהם. ולכן התורה מדברת תחילה על האדם עצמו ורק לאחר מכן על הציבור, כך שהתורה רומזת בדרך אגב שכל אחד ואחד חייב למנות שופט ושומר על כל שערי גופו לחשוב ולהתבונן במה שהוא רואה ובפרט בימינו עם כל הטכנולוגיה שהכל זמין ביד כל אדם ויכול בנקל ליפול לרשת יצרו כי רבים חללים הפילה ויחשוב מה מרויח מאותה הסתכלות אשר רק מטמא את נפשו ואינו יכול למלא את סיפוקו והולך ומדרדר עד שמאבד כל טעם בכל דבר שבקדושה, כמו כן פיו לשמרו מדיבור פוגע מבייש או לשון הרע וכן אוזניו למונעם מלשמוע דברים אסורים וכו' ורק בזה יוכל להינצל מכישלון.

רמז נוסף לדיינים לביאור הכלי יקר קשוט עצמך:

ביאור נוסף כתב כתב הכלי יקר 2. שכל אדם אינו יכול לשפוט את חברו לפני ששופט את עצמו כי טול קורה מבין עיניך וקשוט עצמך לפני אחרים לכן התורה מבקשת שקודם ישפוט את עצמו ורק אחר כך ושפטו את העם.

בנוהג שבעולם:

ונראה לבאר בדרך נוספת בהקדם כאשר נתבונן אחד הדברים המקשים לזכות לחברה תקינה וכן לשכנות טובה אלו הן התביעות הממוניות שיש בין שכנים וחברים ובדרך כלל הדבר גורם לסיכסוכי שכנים ומחלוקת בין אנשים, בהיות ואחד ממבחי האדם זה הממון כמו שאמרו חכמים במסכת עירובין דף פה ע"ב אמר רבי אילעאי בשלשה דברים אדם ניכר, בכוסו, ובכיסו, ובכעסו. ללמדנו שפעמים רבות אתה מכיר אדם בשכנות וחברות שנוהג בעדינות ובאצילות אולם כאשר נפגע בממונו מתגלה אדם אחר וממש פושט צורה ולובש צורה אחרת ותיכף נוקטים באמצעים כיצד להחזיר את הנזק ומרשים לעצמן ללכת לערכאות וגם מי שאינו הולך לערכאות וכבר הולך לדין תורה מצפה שצדקתו תצא לאור ויהיה זכאי ואם נפסק והוכרע נגד טענתו תיכף פוסל ומדבר דיבה על הדיינים כנראה הם משוחדים או לא יודעים לדון וכל מיני טענות שונות, ואילו הוא יוצא זכאי היה מושבח ומהלל כל הכבוד שיודעים לפסוק את האמת והצדק. ולזאת תורתנו באה ללמדנו כיצד על האדם לנהוג החיפך שבכל ענייני הממונות אסור בהחלט ללכת לפי חוקי הגויים אלא לבית הדין שדן על פי תורתנו הקדושה וצריך לשמוח בכל תוצאה של הפסק כי תמיד הדבר לטובת האדם כאשר הולך לפי דיני תורה. ולזאת משפט השבוע העושה דין למטה ניצול מדין של מעלה שזה השיפוט העצמי כאשר נבאר.

ביאור מצוות שופטים ושוטרים תתן לך להנאתך:

ובזה נבוא לביאור הפסוקים בהקדם שהנה כל מקום שנאמר לשון לך הו"ל מבארים בכל מקום בתורה לך להנאתך לדוגמה אצל אברהם אבינו לך וכו' כתב רש"י פרשת לך לך (א) לך לך – להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם: ועוד מקומות. 3. ולכן נראה לבאר שגם כאן כוונת התורה ללמדנו שמשפט זה לטובתו ולהנאתו ומדברת עם כל אחד ואחד שידע שצריך ללכת לדין תורה ולתת לעצמו שופטים ושוטרים בכל מקום שיהיה כי זה לטובתך ולהנאתך כאשר נביא דברי הו"ל בזה. כתוב במדרש תנחומא (ורשא) פרשת שופטים סימן ו (טז, יה) שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, בכל עיר ועיר, לשבטך אפי' עיר שכולה משפחה אחת מנה לה דיינין, ושפטו את העם משפט צדק ללמדך שצדקה עושין עם שניהם עם הזכאי שנוטל את שלו ועם החייב שמוציאין גזל מתחת ידו, דבר אחר משפט צדק בזמן שעוסקין ודינין בצדק הן עושין צדקה עם חבריות ומצילין אותן מן הפורעניות שנאמר (תהלים פה) אמת מארץ תצמח וגו', בזמן שדין אמת מארץ תצמח אז צדק משמים נשקף הקדוש ברוך הוא עושה צדקה עם חבריות ומציל אותן מפורעניות ומיסורין וטובה באה לעולם. ובה מובן אשר אמר דוד המלך בתהלים פרק לג (ח) אֶהְבֶּה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יִקְרָא מְלֶאכֶה הָאֱרֶץ: לרמוז שמי שאוהב צדקה ומשפט מביא על העולם חסדים. והן הם דברי התנא באבות פרק א משנה יח רבן

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקדובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם: זאת ועוד מבואר במדרש תנחומא (בובר) פרשת משפטים [ד] ר' אלעזר אמר אם יש דין למטה אין דין למעלה, אם אין דין למעלה יש דין למטה ע"כ. הראת לדעת עד כמה טובת האדם ללכת לדין תורה כי בזה מציל עצמו ובני ביתו ואת העולם מגזרות רעות ומביא שלום ומונע דין למעלה מעליו. ומצאתי בס"ד שכוונתי לדברי הנחלת יעקב.

כמה צריך האדם לשמוח בדין תורה גם המפסיד:

ולכן מבואר במסכת סנהדרין דף ז ע"א 4. מי שהלך לבית הדין ויצא חייב ולקחו ממנו את בגדו העליון כפירעון חוב ילך ויזמר בדרך לביתו פירושו של דבר שצריך לשמוח שהוציאו ממנו רכוש שלא שייך לו. חז"ל מלמדים אותנו עד כמה צריך האדם לשמוח להלך לדין תורה אצל הדיינים אם לא הצליח להתפשר איתו וגם אם כאשר פסקו ביה"ד שהוא חייב ישמח כל הדרך כי הקב"ה הוציא ממנו רכוש שאינו שלו בצורה הכי מכובדת, שאם לא כך אותו רכוש היה אמור לצאת ממנו בדרכים אחרות אשר יגרמו לו יסורים וצער כגון בתרופות ורופאים או בנזקי ממונו וכדומא, ומלבד הדבר הזה מרויח שמעורר מידת החסד עליו ועל העולם, ואף אין עליו דין בשמים ואיך יעצב ליבו שיצא חייב הרי הוא יותר הרויח מהזכאי שבסך הכל קיבל ממונו ואילו הוא הציל את גופו ונשמתו במה ששילם, לזאת כתבה התורה שופטים ושוטרים תתן לך שזה לטובתך ולהנאתך. ושמא יאמר האדם בליבו שזה שייך רק לדורות הקודמים שביו הדיינים גדולי תורה לעומת אנשי דורנו, לזה המשיכה התורה לכתוב (פרשת שופטים) פרק יז פסוק (ט) וּבֵאתְּ אֶל־הַפְּתָנִים הַלְוִיִּם וְאֶל־הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר יִהְיֶה בֵּימֵינוּ הָהֵם וְדַרְשׁוּתְּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט: (י) וְעֲשִׂיתָ עֲלֵיפִי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יִקְוֶה וְשִׁמְרַתְּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יִרְוֶה: (יא) עֲלֵפִי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יִרְוֶה וְעֲלֵי־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר־יִאֱמְרוּ לְךָ תַעֲשֶׂה לֹא תִסֹּר מִן־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יִגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמאל: ללמדנו שהשם יתברך מנהיג את העולם דור דור ודורשיו ויפתח בדורו כשמואל בדורו ולכן כל מה שנפסק בבית דין הכל מתקבל כלפי שמים ומבטל מעליו גזירות רעות ודין שמים, אולם אם ילך לבתי משפט לדון על פי חוקי הגויים לא רק שאינו מבטל מעליו גזרות ולא דין שמים אלא אף נענש שמרים יד בתורת משה.

ראוי לעשות דיני תורה בימי הרחמים והסליחות ועשוית:

ולכן כתב הלבוש 5. והביאו דבריו הפוסקים שדווקא בימי הרחמים והסליחות ועשוית ימי תשובה צריך כל אדם לזרוז עצמו לטפל בידי ממונות שבינו לחברו כיון שאמרו חז"ל כל שאדם עושה דין למטה ניצול מדין מעלה ובה זוכה בדין, ולכן דווקא בימי עשרת תשובה חז"ל שינו את נוסח הברכה המלך המשפט בכדי ללמדנו שדווקא בתקופה זו יש תועלת גדולה כשיש משפט למטה אין משפט למעלה. ונביא על כך כמה מעשיות שהיו כיצד דין למטה מבטל דין למעלה.

מעשה עם הבעש"ט כיצד נתגלגל בסוף בגלל חוב:

ראיתי מסופר על רבי ישראל הכעל שם טוב היה איש אחד שהיה חייב כסף למלווה ונפטר בלא לשלם את חובו הוא חזר לעולם ומגלגל בסום שהיה קטן מבני מינו ובכל זאת היה עובד הרבה יותר מוססים אחרים, המלווה היה בעל הסום הריצות של הסום הקטן היתה מעוררת פליאה, הלך לבעש"ט וסיפר לו על סוסו הבלתי רגיל שאל אותו האם היה לו בעל חוב שנפטר ולא שילם את חובו, בעל הבית אישר באזניו שכך אכן היה, שאל אותו אם הוא מוכן למחול לנפטר את החוב, השיב בחיוב ביקש ממנו למסור לידי את שטר החוב וכשקיבל השטר לידו קרע אותו, כאשר הלך בעל הבית לאורווה להוציא את הסום לעבודה גילה להפתעתו שהסום מת זאת מפני שהחוב שבסיבתו הוא התגלגל בבהמה כבר נמחל לו.

בגלל חוב של מאה שקלים:

הרב נוסבוים הגיע לשיעורו הקבוע והנה הוא שומע איש מהקהל שאומר כי הוא מנסה ליצור קשר עם הגרי"ד גרוסמן שליט"א. משבירר מדוע סיפר לו האיש כי הוא תלמידו של הגאון הרב הדאיה שליט"א משיבת המקובלים "השלום" ששלח אותו מאחר ובחלום נגלה לו הרב יוסף גרוסמן שנפטר תוך שהוא אומר כי עקב חוב של מאה שקלים לרב דוד אוהיון הוא לא יכול להיכנס לשבעת הרקיעים. הרב נוסבוים יצר קשר עם הגרי"ד גרוסמן וסיפר לו את הסיפור. בני המשפחה שלחו שליחים למשפחת אוהיון ואכן התברר שהרב יוסף גרוסמן לווה מהרב דוד אוהיון מאה שקלים. כמובן שבני המשפחה שילמו את החוב.

מעשה בשביל עשר שקל:

בשבוע שעבר הובא למנוחות הרב שמשון ויינר ז"ל, מחשובי תושבי שכונת רמת שלמה בירושלים, לאחר שנדבק בנגיף הקורונה, והוא בן שמונים ושניים בפטירתו. יום לאחר הפטירה, הוא הגיע לבתו בחלום – ובפיו הייתה בקשה מיוחדת. המנוה, היה מוכר בעקבות כך שהיה צועד מידי שבת לתפילה ברחבת הכותל המערבי, וכך במשך למעלה מארבעים שנה, בקיץ ובחורף היה צועד לכותל במסירות גדולה, ושם היה מבכה במשך שעות ארוכות את חורבן הבית והגלות בה אנו נמצאים. הרב שמשון, נפטר ביום שלישי בלילה – בשבוע שעבר ולילה למחרת הפטירה, הוא הגיע לבתו בחלום, ואמר לה כך: "אני מבקש שתדאגי שישלמו את החוב שיש לי למכירה של 'אור יוסף'. בנו, הרב עקיבא ויינר, מנכ"ל 'טהרת המשפחה', מספר

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ל'כיכר השבת', מה קרה מיד לאחר החלום המסעיר: "אחותי פנתה מיד לאמי ושאלה אותה, אולי הוא חייב למשהו לאור יוסף." "אמא שלי", מספר הרב ויינר, "ענתה שלפני שבועיים (שבוע לפני הפטירה) הוא חזר הביתה עם דברים והסיה לתומו בקול לידה 'נראה לי שיש טעות בחשבון שעשו ואני חייב להם עשרה שקלים', אמא אמרה שהיא חשבה שהוא הספיק לשלם את זה. עוד מספר הרב ויינר בהתרגשות: "דבר נוסף ומעניין שהתחבר לנו רק בשעת מעשה, ביום הפטירה הוא ביקש כמה פעמים מאיתנו שהוא צריך את המכירה של 'אור יוסף', ולא הבנו מה הוא רוצה מהם ומה זה חשוב כל כך." "כנראה", מדגיש הרב ויינר, "אבא, הרגיש מה שאנחנו לא ידענו שזה שעותיו האחרונות פה בעולם הזה, לאחר הפטירה ראינו שהוא חייג ביום הפטירה שלו שמונה פעמים מהנייד שלו למכירת 'אור יוסף'."

מעשה שעבשיו פורסם בזמננו בגלל שבע שקלים:

ביום שישי ט"ו באב תשע"ו האסון שפתח את בין הזמנים הבחור אליהו מגורי כהן ז"ל מבני ברק, בן עשרים בלבד, טבע למוות ונמשה בחוף שרתון בתל אביב, חבריו לספלי ישיבת זכרון מיכאל בהלם "כולם תמיד נהנו להיות במחיצתו. והנה אחר כמה ימים ביום שלישי י"ט אב תשע"ו החלום שמסעיר את צפת בבין הזמנים, הבחור אליהו מגורי כהן ז"ל, שטבע ביום בשישי האחרון למוות בחופי תל אביב, הגיע בחלום לאברך תושב צפת מספר פעמים וביקש ממנו, טבלתי במקווה טאלנא בלי לשלם, תשלם עבורי הרב יוסף כהנא מצפת מספר ל'בחדרי חרדים' "תושב העיר התקשר אלי בגלל שאני גר קרוב למקווה וביקש ממני ללכת לשלם במקווה בטאלנא בעיר העתיקה. שילמתי שבע שקלים, כפי שעולה כניסה בערב שבת." הרב כהנא מספר עוד "הבנתי לפי דבריו של אותו אברך כי כבר קודם שהוא נפטר הוא ביקש ממנו לשלם והלה שכח. האמת שהיה לי יום קשה, הייתי ממש עייף, כבר שכבתי במיטה וממש לא בא לי לקום, אבל כששמעתי שלנשמה של הבחור אליהו אין מנוח, לא הייתי מסוגל ללכת לישון ולתת לנשמה להתייטר למעלה. קמתי והלכתי למקווה של טאלנא וראיתי שלט 'בימי חול חמש ש"ה, בימי שישי שבע ש"ה', מאחר ולא ידעתי מתי אליהו לא שילם, האם ביום חול או בשבת, העדפתי לשים שבע ש"ה. אותם הנחתי בקופת המקווה בשעה אחד בלילה.

מוסר השכל:

הראת לדעת עד כמה לטובת האדם כאשר הולך לדין תורה וניצול ח"ו מרכוש שאינו שלו כי בזה עושה נחת רוח לקב"ה ומעורר מידת הרחמים על עצמו ועל העולם, ואף גם זאת מבטל גזרות רעות, ומציל עצמו מן הדין ומצער לנשמתו, אולם רבים לצערנו כאשר מגיעים לעניין של ממונות קשה להם לקבל את הדין ומעדיפים ללכת לערכאות אשר דנים על פי חוקי אומות העולם, והדבר מזעזע כיצד יכול האדם לעזוב תורת אלוקים חיים תורה שניתנה מהשמים שאינה חוכמה אנושית המנחה את האדם כיצד צריך לנהוג והולך אחר הגיון של אומות העולם אשר קבעו מוסכמות חברתיות ובנו להם חוקים ומשפטים, לכן התורה מצווה אותנו כל אחד צריך לעבוד על מידת האמת ולשפוט את עצמו ולשמוח ולהשתדל ללכת לדין תורה כי זה לטובתו ועל ידי זה נזכה שיקויים בנו מאמר חז"ל כשיש דין למטה אין דין למעלה והקב"ה יקום מכסא דין וישב על כסא רחמים ונזכה לכתובה והתימה טובה ויקויים הפסוק ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה אמן ואמן.

מקורות:

- כתב בספר הליקוטים. שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך:** י"ל, למה לא אמר שופטים ושוטרים תתנו לכם בכל שעריכם בלשון רבים. אמנם שמענו משם הרב הגדול חיים ויטאל זלה"ה, לרמוז שכל אחד ואי מישראל יש לו כמה שערים, ואלו הם, שער הרואות העינים, שער השמע הוא האזנים, שער הדיבור הוא הפה, שער הריח הוא האף, שער המישוש הם הידים והרגלים. אי"כ צריך האדם שישים לו שופטים ושוטרים בכל אלו השערים הנז', ר"ל, שיגדור עצמו שלא יביט בדבר ערוה, ולא יטה אוזן לדברים שאינם הגונים, ולא ידבר נבלות פה ולא רכילות, ולא יריח ריח בשמים של ערוה, ולא יגע בדבר ערוה בידיו, ולא ילך לדבר עבירה, או לבתי טרטיראות וקרקסאות. לזה אמר שעריך בלשון יחיד, לרמוז על האמור. וכשהוא גודר שערו מן החטא, אז נאמר (ישע"י כ"ו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגוי, מדה כנגד מדה, וגם זוכה לייש עולמות של כל צדיק וצדיק, שיפתחו לו שעריהם, כי כל עולם יש לו שער. וכ"כ השל"ה דרך חיים תוכחת מוסר לב. שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך (דברים טז, יח). בכאן יש רמז מוסר להא דתתן בספר יצירה (פ"ד מ"ב), שבעה שערים הם בנפש, שתי עינים שתי אזנים והפה ושני נקבי האף, עכ"ל. והוא חושב השערים שהם בראש של אדם. אמנם יש שער לבדית המעור, וגם כן פה התחנות. וצריך האדם להיות שומר השערים, דהיינו הראייה והשמיעה והדיבור, והכנס היוצא מאף. גם כן צריך לשמור שער ברית הקודש, שלא יוציא זרע כי אם לקדושה. גם פה התחנות, שלא ימלא כריסו כבהמה קיא צואה. ועל אלו השערים ישים האדם לעצמו 'שופטים ושוטרים', כלומר, שישפוט את עצמו תמיד, זהו תיבת יד' שאמר 'תתן לך'. וישגיח תמיד שלא יהיה שם שום עבירה, כי כמעט אלו המקומות מקום שלם, ויהיה תמיד בקדושה ובטהרה עכ"ל. נמצא מתבאר לדבריהם כי התורה מלבד שמתייחסת לבתי דין מתייחסת ורומזת לכל אדם ואדם ולכן נאמר בלשון יחיד שישים שופט ושוטר על כל שערו לשמר עצמו מכל דבר עבירה ומכשול.
- עוד הסבר כתב הכלי יקר דברים פרשת שופטים פרק טז פסוק יח לבאר הנאמר בלשון יחיד וז"ל דבר אחר שופטים ושוטרים תתן לך קשוט עצמך תחילה (בבא מציעא קז ע"ב) ואחר כך ושפטו את העם לקשט וזולתו כי כל דיינא דמפקין מיניה ממונא בדינא לאו דיינא הוא (בבא בתרא נח ע"ב): והוסיף על כך לבאר האדמו"ר מבלע"ז שליט"א כבר העירו המפרשים בפסוק זה שמתחילה נקט לשון יחיד תתן לך ואח"כ כחב לשון רבים ושפטו את העם, אולם לימוד גדול יש כאן והוא כי על השופט לדעת בבקשו לזכות לסייעתא דשמיא לדון ולשפוט משפט צדק עליו בתחילה לשפוט עצמו, ולאחר שידון עצמו ללא כחל ושרק או אז יזכה אל הסיוע ממרומים ודינו יצא בצדק מן השמים, הוא אשר התחיל הכתוב שופטים ושוטרים תתן לך לשון יחיד כלומר שפוט ודון עצמך תחילה ורק אחר שתנהג כן יזכו השופטים לושפטו את העם משפט צדק.**
- כן כתוב בזוהר (שמות) פרשת ויקהל [המתחיל בדף קצד עמוד ב] שבשבח הקודש, שלא יוציא זרע כי אם לקדושה. גם פה התחנות, שלא ימלא כריסו משה קח לך סמים נטף וגו' אף על גב דאוקמוה אבל מאי שנא בעובדא דא יתיר מכל מה דאמר ליה אלא קח לך להנאתך ולתועלתך בגין דכד**

מרדכי מלכא
רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
 The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אתגא אתדכאת הגאותא דבעלה איהו ורזא דא קח לך סמים לאעברא וזהמא לאתקדשא אתגא בבעלה, זכאה חולקיה [דף ריט עמוד ב] דמשה, כגוונא דא (ויקרא ט) קח לך עגל בן בקר דאתמר לאהרן לכפרא על חוביה על ההוא עגל דאיהו גרים לון לישראל, ועל דא כתיב במשה קח לך להנאתך ולתועלתך. (ס"א וכן אוקמוה בפסל לך מההוא פסולת דלוח אבנא נתעשר משה אוף הכי לך להנאתך ולטובתך). וכן פרש"י פרשת לך לך (א) לך לך - להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם: וכ"כ דעת זקנים מבעלי התוספות פרשת עקב עה"פ דברים פרק י פסוק יג לשמך אתמצינות קנקן ואתחקתינו אשר אנכי מצוה היום לטוב לך: וכ"כ לטוב לך להנאתך ולהרבות לך שכן. ולכן הקשה המהר"ח בספרו עץ הדעת פ' ראה הרי כידוע בכל מקום שנאמר לך הכונה להנאתך כמ"ש אצל א"א לך לך מארצך, לך להנאתך, וכעזה"ד וא"כ יש להבין כאן שכתבה התורה וספרתם לכם הכונה להנאתכם ומה הנאה יש לאדם בספירת העומר! ומתוך כי ההנאה בזה שעושה חשבון הנפש על הזמן שחולף ומתקן להבא. וכ"כ לבאר בספר צרור המור ויקרא פרק ח לרבי אברהם ב"ר יעקב סבע נולד בערך בשנת ר'. וכ"כ לבאר האלשיך פרשת בהר: וכ"כ האלשיך בפרשת ויצא בראשית פרק לא פסוק כד ויבא אליהם אללללן הארמי בחלם הגללה ויאמר לו השמר לך פרוג'דך עם יעקב מטוב עד' גע: וכ"כ כלומר לך להנאתך שלא תתחייב את ראשך ולא על הנוגע אל יעקב כי שומרו אנכי: וכן כתב האלשיך לבאר בפרשתנו שופטים (ב) לזה אמר שלש ערים תבדיל לך כלומר לך להנאתך פן ישיגנו גואל הדם ורצחו נפש והיה עליך דמים, על כן עתה ימלט נפשו באחד הערים וחי כי היא הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך לרשתה, ואם יהיה עליך דם נקי לא תזכה לשבת בה, וכ"כ או אם הפירוש הוא לך להנאתך, יותר יצדק להנאת גואל הדם פן יהרוג נקי. לזה אמר פן ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח ואינו אשם כל כך כי הלא יחס לבבו.

4. **כן מבואר במסכת סנהדרין דף ז ע"א** ההוא דהוה קאמר ואזיל: דאזיל מבי דינא שקל גלימא - ליזמר זמר, וליזיל באורחא. אמר ליה שמואל לרב יהודה: קרא כתיב וגם כל העם הזה על מקמו יבא בשלום. ופרש"י שם דמבי דינא שקלוה גלימיה - מי שנטלו בית דין טליתו לפורעה לאחר. ליזמר וליזיל - הואיל ודין אמת דנו, לא הפסיד כלום, אלא גזילה הוציאו מיזדו. כל העם הזה - ביתרו כתיב, ומשמע לא שגא זכאי ולא שגא חייב, כולן במשמע. והוסיף המהר"ש"א חידושי אגדות שם שקלו גלימא וכ"כ. ר"ל גלימא שהוא כסות העליון שאדם הולך בו לכבוד וכשיצא חייב מבית דין שקלו ממנו הגלימא בפרעון חוב בב"ד ואין מניחין אותו לילך לביתו בגלימא אבל כסות התחתון דאי אפשר זולתו לילך ערום ודאי דאין שוקלים מיניה דהא מסדרין לבי"ח והיינו דאמרין בעלמא אפילו מגלימא דעל כתפיה דהיינו בגד העליון שלבש לכבוד לפני ב"ד נוטלין ממנו הבי"ד לפרעון מיד ואין מניחין אותו לשוב לביתו בגלימתו דעל כתפיה ואעפ"כ אמר דליזמר וליזיל באורחא שהולך מב"ד לביתו מבלי מלבוש כבוד וז"ש וכל העם על מקומו יבא בשלום שאף המתחייב בביאתו מב"ד לביתו בלא גלימתו וכבודו שניטל ממנו וניתן לפרעון חבירו יהיה בשלום שלא יצטער ולא יתקוטט עם חבירו על כך: **וכתב על כך בספר פלא יועץ - ערך משפט ודין** ידוע מעלת המשפט דכתיב ציון במשפט תפדה וכתיב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וצריך למנות בכל עיר ועיר חכם שיורה דיני איסור והתר וידין בין איש ובין אחיו ויודיע להם את חוקי האלקים ואת תורתיו ואת הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. כ"כ ועוד אני מדבר בהנהגת הבעלי דינין כי הן אמת דאמור רבנן מאן דשקלי ליה גלימא בבי דינא ליזמר וליזיל אבל עינינו הרואות כל בתר איפכא שתכף כשקורין אותו לדין תורה יחרה אפו וחמתו ונעשה אויבו ושונאו ואין זה אלא חסרון דעת כי מה בכך כי יבא העם לדרוש אלקיים, אמנם לפי מנהגן של בריות ראוי למי שרוצה להיות מבקש שלום ורודף שלום שימשוך ידו כל אשר יוכל מלהזמין את חבירו לדין תורה וישתדל לגמור הענין ע"י רעים אהובים, ואם עכ"פ לא יוכל מלט מלהזמין לדין יקדים לילך אצלו ולדבר דברי שלום לאמר אחי ורעי אל ירע בעיניך כי אנשים אחים אנחנו ולבי שלם עמך באהבה ואחוה רק שאנחנו חלוקים בדעות ושנינו רוצים האמת והיושר רק שצריך שיבא השלישי ויכריע בינינו קומה ונלכה לדרוש אלקיים בשלום ובמישור ונשמור לעשות ככל אשר יורונו ובבואם לפני השופט יערכו טענותם בנחת בקול נמוך ולא יהא האחד נכנס בתוך דברי חבירו ומי שיצא חייב בדין יקבל עליו את הדין באהבה וישמח על שיצא גזילה מתחת ידו ואח"כ יהיו רעים אהובים כמאז ומקדם עכ"ל:

5. **כתב הלוש אורח חיים סימן תרג** ויש נוהגין שלא לדון בין איש לחבירו, ונ"ל אדרבה יותר טוב הוא לדון ולפסוק הדין בין הבריות כדי שיהא השלום ביניהם ביום כיפור, ועוד הרי אמרו חז"ל [דב"ר ה, ד] במקום שיש דין אין דין ומקום שאין דין יש דין, ר"ל אם נעשה הדין למטה אין הדין למעלה, ואם אין נעשה למטה נעשה למעלה, וא"כ אם לא ידונו למטה הרי מדת הדין למעלה מתוחה עלינו ח"ו, על כן נ"ל שיותר טוב הוא לדון למטה ולהשקיט הדין שלמעלה, כי על הדין העולם עומד שנאמר [זכריה ח, טז] אמת ומשפט ושלוש שפטו בשעריכם, ועוד גם מצד התובע יש לנו להטפל לדינו שהרי צריכים כל ישראל להיות להם שלום זה עם זה ביום כיפור, והתובע בזה יבער לבו על נתבע שיחזיק את שלו שלא כדן ויהיה שנאתו עליו בלבד, גם מצד הנתבע טוב לו להזקק לו להוציא גזילה מתחת ידו קודם בא יום הדין הגדול והקדוש ותתקבל תשובתו יותר, כי בעוד הגזילה בידו יהיה ביום הדין כטובל ושרץ בידו, על כן אני אומר כי שטות גמור הוא ושיבוש הדעת יש באותן שנוהגין שלא לדון עכ"ל. והביאו דבריו הפוסקים הט"ו והמ"א ועוד.

החותם בכרכת שבת שלום ומבורך.
הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

